СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 146. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 24-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 146. Jersey City, N. J., Wednesday, June 24, 1936. THREE CENTS

КОНВЕНЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Тут розпочалась конвенція Демократичної Партії, яка має назначити кандидата на президента у наступних виборах, і провірити, змінити, або уложити нову політичну плятформу для Демократичної Партії. Серед делеґатів слідне деяке зденервування, а то тому, що такі відомі демократи як Смит, Ілі, Кольбі й інші рішили поборювати Рузвелта і „новий розділ", а навіть рішили піддержувати Ландона. А з лівого крила загрожує третій кандидат, Лемке, який відтягає лівіше настроєні елементи від Демократичної Партії. Проте, в обличчі тих небезпек, осталі делеґати тим яркіше підкреслюють свою льояльність до Рузвелта, так, що не може бути й сумніву, що Рузвелта знову виберуть кандидатом на президента й одобрять його політику, втілену в „новий розділ". Щодо політичної плятформи, то вона в головних зарисах останеться та сама, тільки через свого особистого представника, сенатора Ваґнера, Рузвелт подасть певні ширші пояснення „нового розділу", який деякі політики не точно розуміють.

РЕПУБЛИКАНЦІ РОЗПОЧИНАЮТЬ КАМПАНІЮ.

НЮ ЙОРК. — У готелі Астор републиканці нюйорського стейту влаштували в честь предсідника Національного Комітету Републиканської Партії, Гемилтона, вечерю, на якій зібралося 3,500 осіб. Цією вечерою вони започаткували виборчу кампанію за те, щоб у наступних виборах вибрати президентом Злучених Держав свого представника Ландона. У своїй промові Гемилтон хвалив Альфреда Смита, Ілі й інших демократів, що натаврували політику „нового розділу" і що рішились піддержувати Ландона. Їх поступок він описав як „ідеалізм, що взяв верх над партійною приналежністю". Він теж закликав інших демократів, щоби пішли їх слідом.

ОПІНІЯ ЗНАВЦІВ.

БОЛТОН ЛЕНДИНҐ (Ню Йорк). — Професор фінансів в університеті Пенсилвенія, д-р Сирил Джеймс, на конференції банкирів заявив, що деякі проблеми, з котрими нині бореться Рузвелт, є понадпартійні і Ландон, колиб його вибрали президентом, мусітиме з ними теж боротись, і то навіть у подібний спосіб, як Рузвелт. Д-р Джеймс сказав дослівно: „Хоч який гарний є Ландон, хоч який знаменитий є його рекорд, він не буде всилі рівночасно зрівноважити буджет Злучених Держав, усунути контролю з бізнесу, викинути політику „нового розділу" й повернутись до старих, добрих часів Кальвіна Кулиджа, таксамо, як не всилі є це зробити Рузвелт".

ВЕЛИКА ПОСУХА В СЕРЕДУЩИХ СТЕЙТАХ.

ВАШИНҐТОН. — Представники середущих стейтів, Норт Дакоти, Савт Дакоти і Монтани, зажадали від уряду помочі від $50,000,000 до $100,-000,000 для фармерів, яких навістила страшна посуха. За обчисленнями кліматичних бюр, за три останні роки в тих стейтах впало дощу 53 цалі менше ніж нормально. Посуха в деяких місцевостях цілком знищила засів і пасовиска і вже тепер деякі фармери з родинами опускають свої фарми та тягнуться в інші околиці.

ПОКАРАЛИ НАДУЖИТТЯ ТЮРМОЮ.

НЮ ЙОРК. — Суд засудив Майкела Вудса і Дейвида Петерсона з Бронкс на вісімнацять-місячну тюрму за те, що вони як наглядачі робіт Пі Доблю Ей за гроші продавали працю таким людям, яким та праця не належалася.

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ В ЗАВАЛЕНІМ БУДИНКУ.

НЮ ЙОРК. — Під руїнами новозбудованого будинку в Бронксі, який завалився кілька днів тому з невідомих досі причин, привалюючи працюючих там робітників, витягнули дотепер 16 трупів, а 17-тий покалічений помер у шпиталі. На місці катастрофи працюють кілька комісій знавців, щоб ствердити причини завалення і потягнути винуватих до відповідальности. Двох контракторів арештували.

ПОЛЬСЬКІ АПЕТИТИ.

НЮ ЙОРК. — Комітет шкільних наглядачів відкинув прохання нюйорських поляків, щоб до середньошкільного виховання влучити польську мову, як одну з обовязкових. Комітет мотивував свою відмову тим, що „польська мова не є така цінна як інші мови ні в мистецькому, ні в науковому, ні комерційному, ні в інтернаціональному вжитку".

СУДДЯ ПОВЧАЄ НОВИХ АДВОКАТІВ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Франціс Мартин у своїй промові до 135 нових адвокатів сказав, щоб вони вистерігалися таких випадків, у яких кліенти хочуть добитися свого коштом зломання закону. Завданям адвокатів є служити законові, а не його ламати.

БАНДИТИ ВБИЛИ ЧОЛОВІКА.

Бандити, що напали на ресторан Рейнека на 13-тій вулиці в Ню Йорку в ціли грабунку, застрілили Віліема Івасько, що мешкає на 5-тій вулиці, а власника Рейнека побили до непритомности. Захопивши $30 з каси, вони втекли. Поліція пустилася за ними в погоню.

ВЗИВАЄ ДО ЗАМИРЕННЯ.

Маршал Генрі Петен, славний оборонець славної французької кріпости Верден, згадуючи за оборону кріпости, підкреслив, що він не бачить ніякої розумної причини, чому Німеччина і Франція не могли би подати собі руки до згоди і жити в приязні.

„ДАНЦІҐ Є НІМЕЦЬКИЙ".

Під цим кличем відкрили цими днями в Мюнхені виставу, уладжену бюром пропаґанди данціґського сенату спільно з проводом націонал-соціялістичної партії в Мюнхені. Ця вистава ріжними фотографіями, рисунками, моделями і статистичними даними ілюструє значіння Данціґа для Німеччини.

В НІМЕЧЧИНІ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ КУРЦІВ.

Запотребування тютюнових виробів у Німеччині замітно збільшилося останніми роками. В р. 1935. випродукували німецькі фабрики 36,800 міліонів папиросів, цебто 4 міліярди більше, як у році 1934.

ДУМАЛИ, ЩО ЦЕ СВОЯК РАСПУТІНА.

До одного нічліґового захисту у Варшаві зголосився цими днями якийсь старий волокита, що вилеґітимувався як Павло Распутін. Кілька московських еміґрантів, льокаторів захисту, думаючи, що пришелець є свояком відомого „демона Росії", монаха Распутіна, кинулися на нього та сильно його побили. Павла Распутіна перевезли до лічниці. Трьох напасників арештували.

ПОНУРИЙ ЗЛОЧИН.

У Лагодові, пов. Броди, підчас неприсутности родичів 23-літня Текля Зварич вбила свою 6-літню сестричку Стефанію. Зробила вона це у звірський спосіб, пробивши сестру 19 разів ножем. Убивниця була дуже лінива й обжора. Мала сестра заявила їй, що як не буде нічого робити, а тільки обїдатися, то скаже про те батькові. Це розлютило старшу сестру й вона вбила свою малу сестричку.

НОВА КЛЯВЗУРА В ЯСІНЮ.

Знана нашим туристам „клявзура" Довжина в горішньому бігу Тиси (на Закарпатті) під самим кордоном, незабаром зникне. Клявзурою звуть штучне озеро, збірник води, звідкіля літом підчас посухи випускають воду для сплавлювання дараб на Тисі. Дотеперішню деревляну клявзуру усунуть, а на її місце вибудують новий мурований збірник на 200 тисяч кубічних метрів води, що має бути готовий до кінця 1937. р. Кошти будови виноситимуть півтора міліона корон.

ІТАЛІЙЦІ РОЗПИСУЮТЬ КОНКУРСИ НА ЕТІОПСЬКІ ОДЯГИ.

Національний Промисловий Синдикат у Римі розписав цікавий текстильний конкурс, а саме конкурс на випродукування таких текстильних сирівців, що надавалисяб на одяг, примінений до клімату та умовин життя в Етіопії.

ЗА УЧАСТЬ У КВІТНЕВИХ ЗАВОРУШЕННЯХ У ЛЬВОВІ.

В окружнім карнім суді у Львові відбувся нерговий процес проти кількох учасників квітневих львівських заворушень. Суд засудив Івана Гунька на 2 і пів року вязниці, Івана Олинича на півтора року вязниці, Івана Ступанського на півтора року вязниці, Олексу Цюрка на рік і 8 місяців вязниці, Теодора Духну на рік і 3 місяці вязниці, Стефана Казімєрчука на 10 місяців вязниці — всіх за те, що брали участь у грабіжах крамниць на Городецькій вулиці у Львові дня 17. квітня ц. р.

МЕШКАНЕВИЙ ГОЛОД У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Чехословацьке міністерство суспільної опіки опублікувало статистичні дані, згідно з якими 90,000 осіб у Чехословаччині живуть тепер у печерах, пивницях, старих цегольнях та в ріжнородних ямах іще з часів світової війни. Свідчить це про погані мешканеві умовини в Чехословаччині.

ПРОЄКТ БУДОВИ КАНАЛУ НА ПОЛІССІ.

Є проєкт будови каналу на Поліссі, що лучив би ріку Случ з Горинню і Припяттю та уможливив би експльоатування багатих гранітних покладів у Клешові. Цей канал був би найдешевшою комунікаційною артерією для висилки каміння та мав би велике господарське значіння для східньої частини Полісся.

КОНГРЕС ПАЦИФІСТОК.

В Амстердамі, в Голяндії, відбувся крайовий зізд жінок-тта, що дуже ворожо настроєне проти війни й пропаґує пацифізм. Участь у зізді взяло звиш 20 тисяч жінок. Кожна з них мала на грудях білу цвітку. Підчас зізду вони влаштували демонстраційний похід проти війни, підчас якого мало що не дійшло до сутички з поліцією.

ЕКСПОРТ СУШЕНИХ ГРИБІВ ЗАГРОЖЕНИЙ.

Останніми часами повторюються скарги заграничних імпортерів на погану якість сушених грибів з Польщі. Комітет для Орґанізації Заграничної Торговлі при Союзі Промислово - торговельних Палат вирішив на останньому засіданні дати привід до заснування товариства експортерів сушених грибів і зобовязати їх притому допильновувати якости того артикулу.

Можна сподіватися, що міністерство торгу й промислу заведе стандаризаційний примус, бо грозить цілковита відмова заграничних імпортерів купувати гриби з Польщі. Союз Торговельних Палат задумує перевести лябораторійні досліди над сушеним грибів.

ВТЕЧА З ВІЙСЬКОВОГО ШПИТАЛЮ.

Польська преса подає: У військовому шпиталі у Варшаві перебував на психіятричній обсервації студент Юрій Гаркавий, член ОУН. В понеділок пополудні, 18 травня ц. р., змилився увагу сторожі, перескочив через пліт і втік. Погоня не дала висліду.

ЗАРОБЛЯЛИ НА ЛЮДСЬКІЙ КРИВДІ.

Окружний суд у Бересті засудив на 2 роки тюрми Абрама Берка, а його жінку Хану на 1 рік тюрми за те, що використовували дівчат для неморальних цілей у публичному домі, який удержували, і забирали від них більшу половину ганебних „зарібків". На розправі переслухано кільканацять свідків. Сама розправа відбулась при зачинених дверях.

„СОЮЗ НАМАГАНИХ САМОГУБНИКІВ".

Оснували його цими днями у Варшаві. Його основоположник — якийсь Бернард Каплан, що тричі намагався відобрати собі життя, але тричі його врятували. Каплан зголосив уже у компетентних властей статут, якого ціллю згромадити намаганих самогубників для зорганізування взаїмної помочі. Та власті не хотять статуту затвердити.

ДІДИЧ ЗАСТРІЛИВ ПАСТУХА.

В блонськім повіті пастух Володимир Петрушак пас корови й одна з них перейшла на двірське пасовище. Побачивши це, дідич Стан. Кілін виняв револьвер і кілька разів стрілив до пастуха. Раненого перевезено до шпиталю й там він помер. Дідича арештовано.

ЕРАЗМ РОТЕРДАМСЬКИЙ — ЯПОНСЬКИМ СВЯТИМ.

Голяндське місто Ротердам готовиться до врочистих обходів 400-них роковин смерти славного гуманіста Еразма Ротердамського. Цими днями міська рада одержала милу й сензаційну несподіванку аж з Токіо, а саме повідомлення маґістрату в Токіо, що спеціяльна японська делеґація везе для Ротердаму статую великого гуманіста, відкриту кільканадцять літ тому в одному будійському храмі.

Статуя виконана в дереві, виразно представляє риси лиця великого вченого, згідні з рисунками його сучасників, Гольбайна й Дюрера.

Цікава історія про те, як батько гуманізму авансував на будійського святого під імям Катекізама: 1528-го року до одної з японських пристаней причалив голяндський корабель з Ротердаму. Носова частина корабля була прикрашена статуею Еразма. Корабель зазнав підчас далекої плавби великих ушкоджень і власник продав його японцям на розбірку. Розібраний корабель розпродали на торзі; статую купив один самурай — японський шляхтич — і подарував її крамові Будди в своїм селі. Будійські бонзи зробили з Еразма святого, назвали Катекізамою й обкадкували впродовж чотирьохсот літ. Тепер він вертається „по цивільному" на батьківщину.

ПОЛКОВНИКА КОНОВАЛЬЦЯ ВИДАЛИЛИ ІЗ ШВАЙЦАРІЇ

ПРИПИСУЮТЬ ЙОМУ ПЛЯНУВАННЯ АТЕНТАТУ НА СОВЄТСЬКОГО КОМІСАРЯ ЛІТВІНОВА.

БЕРН (Швайцарія). — Асошіейтед Прес подає, що швайцарська влада видалила із Швайцарії українського полковника, якого поліція підозріває в плянуванні замаху на життя Максима Літвінова, совєтського комісаря справ заграничних. В поліційнім приказі не подано ближчого означення особи, а тільки подано, що Коновальця відставлено до швайцарської границі.

Разом з тим подано, що Жан Ернст Плянк, якого придержала поліція разом з двома іншими особами, що слідили за ворогами Совєтів, дістав, згідно з твердженням поліції, від Совєтів 600 швайцарських франків, щоб слідити за Коновальцем і тим усім, що діється в його помешканні.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ СТАТИ „ДЕРЖАВОЮ ЛЮДЕЙ ПРАЦІ",

ВАРШАВА (Польща). — Міністер Квятковський заповів, що Польща береться тепер до переведення „чотиролітки", яка має на цілі упромисловити край і дати роботу безробітним. Господарська політика, казав міністер, хоче перемінити Польщу на „републику людей праці, мобілізуючи до цього людей творчих і спосібних до праці й посвяти".

ПРАЦЯ НІМЕЦЬКОГО ВЧЕНОГО НА УКРАЇНСЬКІМ ПОЛІ.

БЕРЛІН. — Дня 22 травня відбувся в Берліні заходом Українського Наукового Інституту виклад професора університету, Карла Г. Маєра, на тему „Тарас Шевченко, національний поет України". Виклад цей знайшов відгук на сторінках найчільніших німецьких газет. Канцлер Німеччини Адольф Гітлер передав недавно офіційно проф. Маєрові катедру словянської фільольоґії в університеті в Кенігсберґу. Рівночасно проф. Маєра іменовано директором словянського відділу балтійсько-словянського семинаря. Проф. Маєр вже давно зі спеціяльною увагою присвячує свої студії українським темам і в видавництві У. Н. Інституту в Берліні „Причинках до Українознавства" опублікував дві свої праці: „Україна в польській романтиці" та „Слово о полку Ігореві". В своїй 16-літній професорській діяльності проф. Маєр реґулярно читав лекції та відбував семинарі на українські теми, а в 1933 р. заснував в університеті в Мінстері лекторат української мови, перший у німецьким університеті. Його теж іменовано дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

ВИКЛАД ПРО ЗАКАРПАТТЯ.

БЕРЛІН. — У. Н. Інститут при університеті в Берліні влаштував виклад Е. Баргеля про „Карпатську Україну і її населення". У викладі обговорено головно життя і світогляд українського населення Карпат. Відчит був ілюстрований великим числом фотографічних знимок, насвітлюваних чарівним ліхтарем. Перед очима глядачів розгорнувся яскравий, кольористичний світ гірського мешканця українських Карпат, селянина, пастуха, опришка, форми самовистарчального хатнього господарства, перединдустріяльна техніка, далі старовинні передхристіянські звичаї, як танці на кладовищі і т. п. Знимками з головного міста країни, Ужгороду, та його модерних будов і характеристикою сучасних національно-культурних та соціяльних проблем сучасности закінчився цей цікавий виклад.

СКРІПЛЯЮТЬ СИЛИ НА НІМЕЦЬКІЙ ГРАНИЦІ.

ПАРИЖ.—Німецько-французьку границю скріплено з французького боку силою нових 30,000 жовнірів. Разом має Франція на тій границі армію з 110,000 жовнірів.

ТУРЕЧЧИНА ЙДЕ НА РУКУ СОВЄТАМ.

МОНТРЕ (Швайцарія). — Тут зачалася конференція в справі контролі над Дарданельським проливом. Туреччина хоче мати виключне право контролі. На цім скористалиб Совєти, які моглиб кожної хвилі висилати своє військо на Середземне море, щоб евентуально допомогти своїй союзниці, Франції. Та Англія й Італія є проти цього, щоб Туреччина була безконтрольною панею над Дарданелями.

СТЕРЕЖУТЬ СОВЄТСЬКИХ ВИСЛАННИКІВ.

МОНТРЕ. — Швайцарська влада дала поліції гострий наказ пильно стерегти совєтських делеґатів, що прибули на міжнародню конференцію. Є поголоски, що плянують атентати на цих делеґатів. Пригадують, що в 1923 р., коли відбувалася конвенція в тій самій справі, себто в справі Дарданелів, вбито совєтського делеґата Воровського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЬВІВ--СКРЕНТОН

Краще згинути, як зрадити. Такі слова, як зізнав польський поліційний аґент на теперішнім процесі Організації Українських Націоналістів, виписав у тюрмі на їдунці краєвий провідник ОУН Степан Бандера, передаючи ту їдунку підсудному Мигалеві.

Ці слова стоять перед нами, коли вчитуємося в зізнання, які зложили тепер перед судом у Львові молоді українські націоналісти. Польський суд не дав їм змоги передати те все, що є в їхніх серцях і думках, а що тісно звязане з їхньою приналежністю до української революційної організації й з їхньою революційною діяльністю. Суд цей боявся манiфестування підсудними їхніх правдивих почувань до польського окупанта навіть тоді, коли міг сподіватися, що вони будуть дбати більше про прихильне настроєння до себе польських суддів, ніж про дражнення їхніх патріотичних польських почувань. Видко, що предсідник суду був свідомий, що ті, котрих він судить, не будуть просити ласки, а будуть намагатися сказати правду про польське насильство, не дбаючи про те, яку за це дістануть кару. Так і було. Бо, не зважаючи на протести і заборони судді й викидування зізнаючих підсудних зі салі розправ, їм таки вдалося своїми зізнаннями і своїм поведенням піднести ОУН і визнавців її ідеольоґії до цеї міри, що нам здається, що навіть ворог ОУН, якщо в нього є трохи чести і сумління, мусить склонити голову перед тими націоналістами і революціонерами, що їх тепер судять у Львові.

Підкреслюємо це, бо це важне з того боку, що на тім процесі зізнавали ті, що на варшавськім процесі заломилися, що „засипали" своїх товаришів. Саме те, що вони мали тепер зізнавати, та що у Львові буде можна вже зізнавати по українськи, заставило „Народну Волю" зі Скрентону заповісти, що доперва тепер вигинуть властиві скандали ОУН. Та нам здається, що якби в когось з українців було хоч крихітки правдивого патріотизму, то він болів би над такими заломаннями, чи „засипуваннями" молодих революціонерів та орґанізаційними чи іншими промахами української ідейної орґанізації. І вже принаймні в українській ґазеті не заповідав би „компромітації" ОУН, ще заки її ідею скомпромітували її виконавці. Та це не в „Народній Волі". Вона, як з цього видно, рада би побачити компромітацією ОУН, а з нею й української революційної справи навіть і перед польським судом. Ось до такого партійного засліплення дійшла скрентонська „Народна Воля". Та добре, що вона так ясно й отверто розкриває свої карти. Підсудні на львівськім процесі ОУН намагаються виправдати ділa й програму української революційної орґанізації й ставлять своє життя в її обороні, розуміючи, що тим боронять українську націю і її ідеали. А скрентонська, за українські гроші видавана й українськими буквами писана ґазета — виливає в той час на ОУН і її прихильників — помиї.

О. Сновида.

НОВА СИЛА

Хто виеміґрував з Галичини ще перед війною, пригадує собі політичну боротьбу на нашім селі між двома силами: національно - українською і москвофілами („кацапами"). Це були часи, коли одно село йшло війною на друге, коли й у тім самім селі приходило до кривавих сусідських сутичок між обидвома таборами. Це було тоді, коли національне українство, свіже і молоде, видобувалося на поверхню політичного життя, нищачи все старе, миршаве, зрадницьке.

Українство вийшло з цеї боротьби переможно. Розбитеж москвофільство отаборилося в кількох установах („Народний Дім", тощо), відданих їм з ласки польської адміністрації, що держалася тут старої засади: сій розбрат і пануй! Політично його роля була скінчена.

Відродилося воно по війні під маскою комунізму. Війну з ним провадило офіційне українство (УНДО), але мляво і нерішучо: саме те українство котилося по похилій площі опортунізму, стративши в своїй верхівці давню енерґію і запал. Одиноким ґрізним противником комунізму став тепер націоналізм. Але на село він іще донедавна не проникав. Аж ось за кілька літ пропаґанди нової ідеї націоналізм нарешті підніс свою голову і на селі.

І щож ми бачимо? Бачимо, як та нова сила, до якої звернулися наші маси, огірчені опортунізмом ундівської верхівки, з таким самим імпетом, як давніше на москвофілів, кинулася тепер на комуністів і їх соціялістичних прихвоснів. Боротьба за душу народу набрала тих самих різких і кривавих форм.

Ось, наприклад, наступили десятьліттї роковини трагічної смерти Симона Петлюри. Певно, націоналізм не все оправдує в політиці Петлюри; певно також, що націоналісти не хочуть нічого спільного мати з петлюрівщиною, яка прикривається іменем Петлюри для роблення своїх бізнесів. Але всеж довший час, бодай до 1920 року, Петлюра, не заключаючи союзу з жадним із сусідів, спираючись на наддніпрянській і галицькій армії, провадив тяжку і жертвенну війну з Москвою. І ось цього Петлюру, память цього Петлюри обходила галицька провінція. І якраз на цім тлі прийшло до кривавих сусідських сутичок між українськими націоналістами і жидами. В багатьох містечках, м. і. у Сколім, де були ранені, де страйкували жидівські робітники Гредля на знак протесту проти українських „ексцесів", прихильники Шварцбарта не могли допустити, щоб галичани згадували память цього, на кого видав засуд смерти комінтерн і жидівство. І проти цих останніх виступили наше село і містечко.

Другий випадок зайшов у Нагуєвичах, у родиннім селі Івана Франка. Українські націоналісти прикрасили трибуну на святі тризубом і жовто-блакитною стяжкою. Це подiлало мов червона плахта на ППС-івців і їх жидівських та комуністичних союзників. Бесідник ППС, окружений своїми „боюфками", здер тризуба і українські кольори і заступив їх червоною шматою большевизму. Про це ви вже напевно читали в пресі. Прийшло, річ ясна, до бійки. І знову в обороні і чести нації і чести Франка виступили активно селяни - націоналісти проти комунізму, проти жидівства і проти їх союзників-соціялістів зпід знаку ППС.

Лише смутним акордом прозвучала промова д-ра В. Старосольського, який виїшов говорити під червоним прапором ППС, по здертім тризубі, і не знайшов у собі ні слова протесту проти насильства наших червоних „приятелів" зпід знаку „братньої" польської партії.

В Галичині відбувається цікавий процес, цікавий здвиг. В той час, як українська офіційна верхівка йде або в бік опортунізму (УНДО) або дає себе надуживати ворожим партіям ППС і комуністам (наші соціял-демократи), широкі селянські маси отверто й активно переходять у табор воюючого націоналізму. По стороні цього останнього стало вже село. Село в масі. Донедавна про це й думати не можна було...

Великі переміни дозрівають поволі, але певно.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ІДЕОЛЬОҐ УКРАЇНСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ СИЛИ

(Памяті Миколи Міхновського).

Дванацять літ тому з золотоверхого Киева наспіла страшна вістка: большевики розстріляли Миколу Міхновського, основоположника Революційної Української Партії, речника збройної розправи з Москвою, ідеольоґа української збройної сили, що від перших днів революції проповідує: найважніше завдання моменту — створення здисциплінованої національної армії!

Микола Міхновський — одна з найкращих, одна з найясніших постатей України першого двацятьпятьліття нового віку.

Сергій Шемет у своїх споминах ось що пише про Миколу Міхновського в перших початках його діяльности:

„Скільки молодечого запалу, вогню й радости було в того чарівного хлопця — Миколи! Він усіх нас зачарував: і старих і всю молодь, що здилася з околиць до нашого хутора. Писав в українській галицькій пресі статті, яких не могли йому вибачити „старі".

„Бо він проголосив війну старим „українофілам", що були тільки за культурну працю, що про ніяку національну революцію не хотіли й чути. Ще напрасніше нападав він на молодь за її захоплення московськими соціялістичними ідеольоґіями. Бо загально були визнані ідеї всесвітнього соціялізму і всеросійської революції, які мали автоматично визволити й Україну. Аж тут раптом якийсь нечуваний сепаратизм, якесь чудернацьке „самостійництво" та погорда й недовіря до загально-російської революції і всесвітнього соціялізму.

„З вибухом революції в 1917 р. М. Міхновський кидається всецiло в бурхливі хвилі стихії з одною думкою: все для України! Він іде в казарми між вояцькі маси і там проголошує не бунт, не самовбивство, а потребу творити здисциплінованy військову силу, але в новій національній формі. І українська салдатська маса приймає ці клички з захопленням, йде за його покликом, а не за тими, що нищили авторитет послуху, дисципліни та всякий авторитет правильної армії.

„М. Міхновський докладає всіх зусиль, щоб революційний порив українських мас використати для української державности. Мілітаристичні пляни М. Міхновського стрінули різький спротив зі сторони жидівських та російських революційних партій. Але це було льоґічне та зрозуміле. Зате справжньою нашою національною траґедією було те, що люди, які тоді стояли в нашому проводі, не розуміли ваги відродження української військової сили.

„І на якого лиха цей Міхновський орґанізує військо", балакали тоді в колах Центральної Ради. „Він до того доорґанізується, що якогось ґенерала над нами поставить. Ми вже, мовляв, з французької революції знаємо, до чого цей мілітаризм у часах революції доводить. Ми до цього ніколи не допустимо". (Сергій Шемет — „Хліборобська Україна". Кн. 5).

А його праця та заходи біля орґанізації української національної армії були невсипущі та всесторонні. Вже в самих початках революції, бо в березні 1917 р., скликує М. Міхновський перші збори українських старшин та козаків у Києві. По його рефераті ухвалено з **захопленням „приступити негайно до орґанізації власної національної армії, як могутньої своєї мілітарної сили, без якої не можна й помислити про здобуття повної волі України".**

За його почином основано „Український Військовий Орґанізаційний Комітет", який мав дбати про творення українських військових частин. Під впливом того комітету відбулось між іншим і велике віче українських вояків у Тернополі дня 8. квітня 1917 р., про яке ті з тернопільців, які його бачили, до нині з захопленням оповідають.

На цьому вічу між іншим ухвалено прилучити до України землі Галичини, Буковини й Кубані.

Визначну ролю відіграв М. Міхновський на „Українському національному Конґресі" в Києві в квітні 1917 р. При нарадах над точкою „відношення до війни" самостійники-націоналісти в особах своїх промовців Міхновського, Луценка та ін. поставили питання про соборну, самостійну Україну, як ціль війни для українців.

І так за почином М. Міхновського та нечисленного гурту його однодумців український військовий рух розвивався деякий час (головно в початках) під чисто національними кличами. Творення власної національної армії як головної основи української державности — ось що було провідною ідеєю провідників руху. Тимто вони старалися будити в масах українського вояцтва національне почуття й спомини про колишні козацькі часи воскресити стару історичну традицію. Як завважує у своїх споминах один з піонірів українського військового руху (Ол. Шаповал), провідники цього руху „ставилися з недовірям до всяких деклярацій російської революційної демократії". Вони рішуче осуджували тактику т. зв. єдиного рев. фронту з москалями, яку так гарячо пропаґувала українська соціялістично-радикальна інтеліґенція. Такі діячі, як нпр. В. Винниченко, ставилися з ненавистю до армії, вважали формування української національної армії за річ непотрібну, ба ще навіть за шкідливу, та дивилися на український рух у війську тільки як на засіб „поглиблення революції в масах".

Побідила, на жаль, концепція Винниченка та його прихильників — а в наслідках впала в армії дисципліна, армія стала податною на всякі аґітаційні кличі, а зокрема давала себе легко провокувати большевицьким аґітаторам. Микола Міхновський та його однодумці проґрали. Та осталась вічно живою його велична ідея.

„Найбільшою його заслугою було надання великого творчого розмаху українським національним почуванням серед широких вояцьких мас. Малесеньку любов до пісень, вишивок і соціялістичних брошурок він розпалив серед українців, а зокрема серед вояцтва, в подуму любови до великої, вільної, самостійної України. Оце захоплення національних почувань великим, достойним великої нації ідеалом — забезпечило Миколі Міхновському почесне місце в історії України та в історії українського війська" — так каже один з його співробітників та знавець українського революційного руху. („Новий Час") — **Василь Бачинський.**

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В. Ф.

ВЕЛИКА ПОДОРОЖ

(Оповідання).

(2)

Щоби йому це вибити з голови, покликав його до себе. Никешук ґадав, що парох хоче йому розказати дещо про Відень, щоб влекшити приступ до цісаря, а він тільки про великі небезпеки такої подорожі.

— Ви ще ніколи так далеко, ще й у чужий край, не їздили, — каже. — Ви не маєте в тім практики. В світі пребагато лихих людей. Тяжко увірити, як їх багато.

Хоч як священик пуджав Никешука, він не дався навернути. Казав, що мусить у світ. Тоді парох став поучувати, як йому в дорозі поводитися:

— Треба бути дуже обережним. В тім і переборщувати не шкодить. Не вадить в кождому, що до тебе наближається, бачити злодія. Не багато балакати із незнакомим і взагалі не розпочинати ніякої розмови. Є люди, що лиш на хлопів полюють. Німці звуть їх хлополовами. Вони причіпаються до подорожних, нараджують їм гостинниці і заїзди, в яких їх потому обрабовують. Тож на кождім кроці треба бути обережним.

Никешук подякував за ті ради і обіцяв, що буде сокотитися і що до нього ніхто не доберється.

Коли Никешук відходив, парох нагадав собі ще щось. Задержав його і каже:

— В самім Відні про все найліпше питати поліцая. Як не кождий, то що другий говорить також по чеськи. Троха словами, троха показуючи, можна з кождим розмовитися.

— Добре, буду питати поліцаїв.

Цеї ночі сон його не бравя. Парох таки вбив йому клина в голову. Подорож до Відня зачала видаватись йому небезпечною. Також, як став рахувати, забагато коштувала би. Та не виїхати, якось соромно було. Про цю їзду вже й воробці на дахах цвірінькали.

Другої днини Никешук виїхав з села. Гроші в кишени сурдута, в руці малий куферок. Приїхавши на залізничу стацію, відправив фірмана з кіньми і купив білет, покищо до Львова.

— До Відня їдеться через Львів, думав. — Білет в дальшу дорогу можна купити у Львові.

Никешук показав білет кондукторові і цей всадив його до вагону. Поїзд рушив. Це була перша їзда Никешука залізницею. Показалося, що їзда залізницею цілком не така небезпечна. Їде гладко. На кождій стації люди висідають, люди всідають. Ним ніхто не журиться. По дорозі крізь вікно не багато бачив. Дехто деколи забалакав до нього, та він беригся. В розмови з ніким не вдавався.

На одній стації повисідали всі пасажири, лишився тільки якийсь один панок.

— Аґа! — погадав Никешук. — То буде якийсь злодюга. Що за капелюх на його голові! Мабуть зараз зачне випитувати мене. Даремний буде твій труд. Не возьмеш мене!

Панок товаришеві подорожі цілком не журився. Наче би не бачив його. Никешук нетерпеливо ждав, коли той зачне братися до нього. А той тільки читає свою ґазету, з папіроски пускає дим і ані гляне в той бік, де Никешук сидить.

— Хитрий ти собі. Сидиш так, начеб мене тут цілком не було. Хочеш приспати мою чуйність.

Нарешті Никешукові навкучилося ждати, аж незнайомий забалакає до нього. Він хотів доконче з розмови доміркуватися, що то за нумер. Не видержав і спитав:

— Чи ви, як вільно спитати, також їдете до Львова?

— Так — відповів панок одним слівцем.

— Аґа, — думає Никешук. — Вже ж тепер зачне.

Та він не зачинав. Ані на хвилю не відірвав очей від своєї ґазети.

— Зажди но ти, ошусте якийсь! — погадав Никешук. — Возьму я тебе на пробу. Не дам себе зловити. Для жарту заграю комедію дурного. Нехай ґадає, що я не пізнав його.

— То дуже погано, як хто заїде до такого великого міста, цілком не знаючи його. Чи ви, пане, не знаєте якого готелю, де можна би мешкати дешево і добре?

Наче сердитий, що хтось не дає йому читати, панок назвав якийсь готель і додав:

— Стоїть зараз коло двірця.

— Аґа. Добре. Закватируюся там.

Кажучи це, Никешук погадав:

— А то дурак. Ґадає, що вже спіймав мене, що я піду до того готелю.

Нарешті заїхав до того Львова. Щоби в натовпі при виходї з двірця не обікрали його, позапинався аж під шию і кріпко держав у руці свій куферочок. А не легко було проготитися. На двірці натовп людей, перед виходом вози, візки, послугачі. Всі пхаються, всі крутяться, допчуть по ногах. Треба добре уважати, дивитися на всі боки.

Нарешті проглотився на вулицю. Іде і роззирається. Готелів тут повно. Никешук вже забув назву готелю, який йому порадив був той незнайомий.

— Він казав, що то зараз коло залізниці, — погадав собі. — Треба відійти якнайдальше відси, щоби не попасти на нього. Там він мабуть вже наставив на мене пастку. Гого. Не спіймаєш ти мене, небоже!

Придивився кільком готелям, та вони видались йому дуже панськими. Скрутив у бічну вуличку і побачив, що на якійсь, досить мізерній хаті, написано „Готель Гарні".

— Тут, ґадаю, не обідруть мене до сорочки.

Вступив, де його зараз привитали по українськи. Там до таких гостей вже привикли. Портієром був жидок. Подав до виповнення мельдункову картку, питаючи:

— Ви письменні, чи прикажете мені виповнити мельдунок?

— Як би я був неписьменний, то не пускавсь би сам в далекий світ! — відповів Никешук гордо. — Давайте перо!

Вписав себе Артим Никешук, власник реальности. Решту дописав портієр. Прийшов готелевий слуга і завів Никешука до його нумеру. Никешук сховав куферочок до своєї кімнати, замкнув двері на ключ, виймив його і сховав до кишені.

— Так. Тепер можу вийти і троха розглянутися по місті.

Поволи й обережно іде Никешук вулицею і роззирається. Кишеню, в котрій має гроші, все притискає лівою рукою. Чудо, тай диво! Шиби у вікнах крамів такі великі, може й більші, як його ворота. За одною такою шибою Никешук бачить перстені, ланцушки, серіжки, нараменники, годинники і всяку іншу срібну й золоту всячину. Стоять там також чорні палиці зі срібними ручками. Никешук погадав собі:

— Тож то в селі дивились би, як би я приїхав з такою паличкою! Міркую, багато не буде коштувати.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

З ПАРЛЯМЕНТУ ДО ДОМУ БОЖЕВІЛЬНИХ?

Конгресмен Маріон Зайончек, поляк - конгресмен зо стейту Вашингтон, дістав минулої пятниці завізвання на судове переслухання, на котрім мають вирішити, чи він здоровий на умі, чи хорий.

Комісарі Дистрикту Колюмбія подали судові формальну просьбу, щоб суд признав Зайончека божевільною людиною. Ці урядовці по своїм розсліді умового стану Зайончека вже признали його божевільним, але до законного признання людини божевільною та позбавлення її свободи, належної всякій здоровій на умі людині, треба судового рішення.

Очевидно, суд може рішити справу в один бік або в другий. Не пересуджуючи цього будучого рішення, вже нині здорово думаючі люди повинні би признати питання умового здоровля людини важним питанням, про яке всякий чоловік повинен би щось знати. Адже бачимо, до чого доводить незнання цих справ: велика маса людей посилає до найвищого законодатного тіла людину, в котрої умове здоровля знавці умового життя поважно сумніваються.

ОБОРОНЕЦЬ ІНТЕРЕСІВ?

Виборці пана Зайончека післали його до конгресу як оборонця свїх інтересів. Тимчасом знавці духового життя людини кажуть, що пан Зайончек має небезпечні тенденції, нахил до вбивання людей. Комісарі Дистрикту Колюмбія кажуть, що „якби панові Зайончекові дозволити ходити свобідно, то він загрозив би життю осіб і маєткові людей".

Отже чи не варта поставити питання: яку діяльність може проявити того роду людина в такому становищі? Чи може вона справді заступати чиїнебудь інтереси?

ЧИ ЗАЙОНЧЕК УБИЙНИК?

Якби панові Зайончекові хтось сказав, що він має охоту вбивати людей, то пан Зайончек правдоподібно назвав би такого чоловіка божевільним.

А проте такий закид роблять панові Зайончекові люди, які чейже знають, що вони говорять.

Вони роблять панові Зайончекові закид: Він їхав по 70 миль на годину людними дорогами? Що це значить, як не бажання вбивати людей?

ПАН ЗАЙОНЧЕК МАЄ КОМПАНІЮ.

Тут проти цих лікарів стане не тільки пан Зайончек, але й багато людей, що теж люблять їздити по 70 миль на годину людними дорогами.

„Адже ми їдемо", вони сказали би, "тільки тому, бо вміємо їздити так скоро! Ми їдемо, бо можемо! Скажіть, що ми хочемо похвалитись, але не скажіть що ми хочемо вбивати!"

Та психіятри, видно, дивляться на справу інакше. Вони кажуть, що пан Зайончек і йому подібні можуть говорити собі й іншим, що їм іде тільки про скору їзду, щоб доказати собі й іншим, що вони вміють скоро їхати, але в своїм серці знають, що така їзда є небезпечна для людського життя, може покінчитися каліцтвом і смертю для них самих і для інших людей. Коли ж вони всетаки на це не звертають уваги, то їх треба признати за таких, що хочуть довести до того, що з їх учинку по всякій правдоподібності стати мусить.

Психіятри кажуть не дивитися на зверхні обяви, себто заяви, але дивитися в глибину вчинку. Не треба звертати увагу на те, що людина подає за свій мотив, але поглянути глибоко в суть учинку.

ВЕЛИКИЙ ЧОЛОВІК?

Пан Зайончек добув собі за коротке життя величезний розголос. Дехто сказав би, що він роздобув собі славу, хоч розголос та слава це два ріжні поняття.

Здобув він собі славу в цей спосіб, що пустився на всяке діло, що могло йому принести розголос, заставити газети писати й говорити про нього.

Ця жадоба слави (по вченому її називають меґальоманією) була перша признака, по якій думаючі люди стали пізнавати в конґресмені Зайончеку божевільну людину. Обсервація людей показує, що як людина вже пуститься в погоню за славою, вона не буде здержуватися перед нічим: вона буде шкалювати добру славу інших людей, щоб собі вийти великим чоловіком; буде ломати людей довкола себе, щоб на їх руїні дертися на верх; буде навіть убивати людей, щоб тільки здобути розголос.

СВОЇ СВОЇХ НЕ ПІЗНАЛИ.

Афера Зайончека сильно зажурила американських поляків. Колись вони дуже тішилися вибором свого земляка на становище конгресмена. Коли цей конгресмен став поводитись „ексцентрично", їх гордість стала перемінятися на занепокоєння.

Та вони все ще трактували Зайончека як нормальну людину, бо стали апелювати до нього, щоби перестав робити вибрики, бо ними компромітує і себе й поляків.

Цими апелями вони показали, що не розуміють умового клопоту пана Зайончека: умова недуга між іншим і тим відзначається, що вона не піддається ніякій намові ні переконуванню. Звичайно умово хорий самий не знає, що він хорий, і ніяк не допускає до себе думки про своє божевілля. Мало не кождий мешканець у домі божевільних вважає всіх людей за божевільних, крім себе.

ВІД ЧОГО ЗАЙОНЧЕК ЗБОЖЕВОЛІВ?

Як уже стало відомо, що лікарі вважають пана Зайончека умово хорою людиною, польські газети взялися затирати враження своїх власних запалених статтей про великого поляка.

Придумали тоді пояснення, що пан Зайончек захорів умово, бо залюбився нещасливо в одній жінці, себто залюбився, але її не здобув.

Буває, що умова недуга проявляється при нещаснім закоханню. Буває, що нещасне закохання наповняє людину таким почуттям власної безвартности, що її умова рівновага похитеться. Але чи можна в такому випадку сказати, що умова недуга почалася від нещасного кохання?

Буває, що перепадення при іспиті доведе людину до такого, що вона в приступі божевілля навіть собі життя відбере. Та чи можна сказати, що іспит, чи невдача при іспиті, винуваті за її божевілля? Адже є багато людей, що при іспиті перепадають, а проте не божеволіють. Чи не видно з того, що причина божевілля не в невдалім іспиті, але десь глибше в душі людини?

Чи не таке саме з закоханням? Адже бувають люди, що закохуються нещасливо і не божеволіють. Як є люди, що закохуються нещасливо й від цього божеволіють, то чи можна сказати, що вони збожеволіли від закохання?

ЗВІДКИ ҐАЗЕТЯРСЬКІ ВИКРУТИ?

Які наміри керують польськими ґазетярами при поясненню умової недуги пана Зайончека нещасним закоханням?

Як відомо, в польських ґазетярів (і то не лиш у польських) ще покутує переконання, що умова недуга це щось інакше від тілесної недуги. За тілесну недугу люди звичайно людини не винують, ні нею не погорджують. З умовою недугою інакше: при умовій недузі люди звичайно думають, що людина сама собі таку недугу спричинила своєю свідомою поведінкою. Тому ми звичайно людину за її умову недугу осуджуємо, або бодай легко нею погорджуємо. Через те людина не буде стидатися сказати, що вона має ангіну серця, або астму, але буде стидатися сказати, що вона має манію величности або манію.

Щоби сховати умову недугу пана Зайончека, польські ґазетярі висувають нещасне закохання. Чому вони це роблять? Як відомо, в Америці закохання оточене німбом романтизму, чогось великого, святого. Коли до божевілля людини дочепити як мотив кохання, то вийде, що вона так закохалася страшно, що аж їй у голові помутилось. Отже це властиво не божевільна людина, але герой, чи мученик любови!

Ось маємо крутарське виправдування: замісць сказати читачам, що як пан Зайончек умово хорий, його за те не можна винувати, як не можна би винувати, якби він мав ревматизм; польські газетярі викручуються звеличанням свого земляка героєм і мучеником любови.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло").

Питання оборонців і вияснення Р. Мигаля.

На питання оборонця Р. Мигаля, **І. Яримовича,** підсудний вияснив, що йому давали накази і доручення підс. Бандера і Підгайний. Сам підсудний не міг давати нікому ніяких наказів, бо не мав до цього компетенції. На дальше питання цього оборонця, чому підсудний саботував та ударемнював виконання деяких організаційних наказів та якими мотивами кермувався при цьому—підс. Мигаль відповів, що ясної відповіди не може дати. Памятає, що підсудним заволоділи якісь імпульсивні враження. Не вміє теж виснити на питання свого оборонця, чому добровільно згодився виконати четвертий раз замах на Бачинського, хоч у попередніх трьох випадках старався ударемнити замахи на Бачинського. Додав, що тоді кермувався якимись підсвідомими почуваннями, а не розумом. Підсудний каже, що Підгайному дав негайно відповідь, що вбє Бачинського і тоді зовсім довше не призадумувався над цим. Далі підсудний вияснив свому оборонцеві, що до своєї стрічі з Бачинським у Пасажі Міколяша не мав ще наміру вбити його. Не памятає теж, про що розмовляв з Бачинським по дорозі з Пасажу Міколяша до ресторану, який приміщується на перехресті вул. Коперника і вул. Пелчинської. Заявив, що раніше пив пиво, горівки ніколи, а в ресторані випив кілька пляшок пива і пив горівку. Признає, що не памятає, про що підсудний балакав з Бачинським по виході з ресторану і коли витягнув револьвер та з якої віддалі міряв до Бачинського. Не пригадує собі, що діялось від часу вбивства Бачинського до хвилини, як передав револьвер Косівній. Зізнав, що день перед убивством дир. Бабія і в дні вбивства 25. липня 1934 р. ночував у помешканні Сенькова, якого пильнував. Критичного дня коло 9 год. рано пішов до міста на снідання і надзвичайних часописних додатків довідався про вбивство дир. І. Бабія. На питання, яка в нього вдача, підсудний відповів, що є меляхоліком. Реагує негайно на такі явища, як нагла небезпека, переляк абo нещастя. У першій хвилині не здає собі справи і щойно пізніше освідомлює собі її. Про випадок, який трапився підсудному у вязниці, підс. Мигаль не хоче говорити. Підсудному здається, що в його родині були умово хорі.

По відповідях на питання обор. Яримовича кілька питань поставив іще прокуратор і після того підсудний давав вияснення на низку питань **обор. д-ра Горбового.** Признав, що з підс. Равликом знався. Спершу взаємини між підсудним і Равликом були добрі, опісля гнівалися майже три забрав Равликові з сусідньої забрав Равликові зі сусідньої кімнати в Академічному Домі. Щойно в 1934 р. підсудний стрінувся з Равликом у Ринку, мерщій до нього заговорив і запросив Равлика до ресторану на вечерю. Пригадує собі, що підчас убивства ком. Чеховського в Академічному Домі радив Студентський Конгрес. Тоді одні студенти виїздили другі приїздили. Підс. Равлик теж виїхав з кількома студентками. Заявив, що рішуче не балакав з Равликом про атентат на ком. Чеховського, ні про слідкування за ком. Федунішином. Не пригадує собі, чи Равлик був у люту на панахиді по Басарабовій. Підсудний був у церкві тому, щоби провірити, чи в церкві розкинуть летючки, що їх роздав сам підсудний. Заявив, що підс. Равликові не давав летючок, щоб він їх розкинув. Летючки дав Атаманчукові і за це його суд засудив. Підс. Равлика обтяжив у слідстві, щоб слідство якнайбільше замотати. Обтяжив теж Гуменного. Летючки, які починалися словами: „Український народе!" друкувалися у друкарні „Час" на весну в 1932 р. і за це була навіть розправа. Не знає, хто брав летючки на повіти Перемишль і Лісько. Підсудний зізнав, що у слідстві був пригноблений і давав відповіди на всі питання, які йому ставили в альтернативній формі.

Хто працював у розвідці ОУН?

По вияснениях на кілька дальших питань обор. д-ра Горбового підсудний заявив, що не знає, хто працював у розвідці крім померлої М. Косівної. Заявив, що ОУН послугувалося дуже часто у цій праці нечленками, а навіть польками. Опісля підсудний давав ще вияснення на питання предсідника, прокуратора та обор. д-ра Горбового. На внесок цього оборонця суд рішив відчитати частинно зізнання підс. Р. Мигаля, якими він обтяжив підс. Равлика і Гуменного. Перед відчитанням слідчих зізнань підс. Мигаль признав ще раз на питання прокуратора, що неслушно обтяжив у слідстві і Гуменного і підс. Равлика. Зізнав, що підс. Сеньків не належав до ОУН. Підсудний знав це на тій основі, що був його добрим приятелем. Сеньків виростав у середовищі польськім і в його родині говорили і говорять по польськи. Щойно підсудному вдалося навчити Сенькова говорити по українськи і втягнути його до читальні. На питання предсідника, чи брав гроші за приналежність до ОУН, підсудний рішуче заперечив кажучи, що мав лише до диспозиції деякі фонди.

На питання обор. **д-ра Е. Давидяка,** чи Сеньків знав, що має нарисувати деякі особи, заки пішов до консуляту, чи довідався щойно після свого повороту з консуляту, підсудний відповів, що Сеньків довідався щойно після повороту з консуляту. На питання обор. **д-ра В. Гриньовського** підсудний зізнав, що Королишин ходив на вул. св. Петра, де мешкав убитий дир. І. Бабій, щоб перевести на місці вправу. Качмарський знав про цю справу. На питання обор. **м-ра Жизневського** підсудний відповів, що неждужав на серце і його лікував д-р Білозор. Не дав відповіди, чи хотів скінчити самогубством. Заперечив, щоб хотів відсунутися від ОУН. Один такий момент був підчас конфлікту з Малюцою. На питання обор. д-ра **Ст. Шухевича** підсудний вияснив, що член ОУН дістали приказ або устно або листовно. На дальше питання цього оборонця, чи памятає, коли застрілився Стронський (урядовець з большевицького консуляту у Львові — прим. Ред.) і коли зладжено пляни, підсудний відповів, що пляни зладжено по вбивстві Стронського.

Відхилене питання.

Питання д-ра Горбового, де підсудний свобідніше почувається: чи при складанні зізнань тут у суді чи у слідстві — предсідник на внесок прокуратора відхилив, а трибунал затвердив цю постанову.

Запити і вияснення Мащака та Равлика.

На питання підс. Мащака, чому підсудний не скаже, хто був пропаґандовим референтом, Мигаль заявив, що саме він був цим референтом. По кількох вияснениях підс. Мащака підс. Равлик просив, щоб підс. Мигаль виявив, хто возив нелеґальну літературу до Равщини і запитав, чи ним був Стахів? Підсудний заперечив, але додав, що особа, яка возила туди летючки, була студентом прав та середнього росту. Підс. Равлик вияснював, що Мигаль у слідстві не заперечував, щоб летючки возив не саме Равлик, лише здогадувався. Равлик додав, що як би прокуратор був переслухав свідків, яких він подав у слідстві, то він нині не сидів би на лаві підсудних.

На питання обор. **д-ра В. Загайкевича,** — що підс. Мащак знає про **смерть** свого батька, цей відповів, що його батька порубали мадяри з іншими інтернованими на вулиці у Перемишлі в 1914 р. На питання обор. д-ра Горбового, до якої округи належала Рава Руська, підс. Мащак відповів, що західня частина Галичини належала до одної округи.

На питання одного судді присяглого і предсідника підс. Мигаль зізнав, що Бачинський був без праці і тоді часто заходив до кооперативи, де саме працював підсудний. Додав, що просив навіть п. А. Добрянського, щоб дав працю Бачинському. На питання прокуратора, чому для конфідента шукав праці, підс. Мигаль відповів, що тому, щоб позбутися Бачинського і щоб він більше не приходив до нього до кооперативи.

Р. Шухевич не був боевим референтом.

Після того підс. Б. Підгайний вияснив, що підс. Р. Шухевич не був боевим референтом в літі 1933. Підс. Б. Підгайний зізнав, що літом у таборах у Карпатах відбувалися курси ОУН. З цією метою підсудний виробив собі окружний білет в Орбісі та їздив до таборів. Одночасно обор. д-р Ст. Шухевич поставив внесок, щоб суд допустив доказ з актів Орбісу на обставину, що дійсно Підгайний виробив собі в літі 1933 р. такий білет на округну їзду по краю. Отже підс. Р. Шухевич не міг бути одночасно таким референтом, яким був Підгайний.

(Далі буде).

ПРОГУЛЬКА ДО ЕВРОПИ ПІД ПРОВОДОМ.

Провідником груп Степан С. Ґойдич.

Для вигоди тих, що воліють їхати до Европи аж по туристичнім стиску, коли то всі корабельні кляси не є такі переповнені і коли кождий пасажир знайде краще приміщення, та для вигоди тих, що люблять „їти додому" пізним літом, щоб разом із своїми своякaми і приятелями налюбуватися всякими народніми святами-обжинками, що припадають саме в тій порі року, **Гапаґ-Ллойд** зарядив прогульку до середущої Европи під особистим проводом.

В липні Степан С. Ґойдич, пасажирський аґент, товаришитиме своїй ґрупі, що вибирається до старого краю серед літа. Громада, що складатиметься з девятьох національних ґруп, відїде на **Европі** Північного Німецького Ллойду 24. липня, і як одна велика родина подорожуватиме до Бремергавен, відки ті, що вибираються до середущої або східньої Европи, відїдуть спеціяльним поїздом до Праги і Відня. Саме тут урядові представники корабельних ліній будуть над усім наглядати, щоб кождого вислати там, де треба.

Пан Ґойдич, добре відомий нашим аґентам і нашим чужинним подорожникам, обійме, як це є в звичаю, провід у всіх подробицях цієї подорожі і постарається про спеціяльні програми для забави й розвеселення пасажирів у часі їхньої подорожі через Антлянтик. (Огол.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЕСПАНСЬКА ЖІНКА

Країна, в якій подружжя та материнство це головна, коли не одинока життєва мета жінки — це Еспанія. Н і я к і новітні впливи ні еманципація жінок, що останніми часами перекочуються через Піринеї, не вспіли досі зменшити або приглушити повноту жіночости.

Република признала еспанській жінці на основі конституції з 1931 р. активне та пасивне виборче право, а всеж еспанка не перенесла тієї рівноправности до приватного життя та, як і її мама й бабуся, вважає, що життєву мету може осягнути лише при помочі та за посередництвом чоловіка.

Еспанка це тиха, підлягла чоловікові жінка, який поведе її до престола та вирве зпід деспотичної батькової влади, а запевнить їй домашнє огнище та потомство.

Тієї рівноправности не видно теж у коханні. Вже самого слова „амар" (кохати) не вживають у щоденному житті, як занадто літературного, а заступають його словом „керер" — хотіти. „Іо те кієро" значить „я тебе кохаю", одначе дослівно „я теба хочу". Відповідає це більше дійсности в країні, де кохання виступає як непогамована, нагальна пристрасть, яка „може дати й відібрати життя", де кожний найменший усміх і погляд коханої під іншою адресою з місця можна вважати зрадою та може спричинити трагічні наслідки.

У саму приязнь між чоловіком та молодою жінкою ніхто в Еспанії поважно не повірить, а більшість людей вважатиме такі звязки чимсь неприродним, коли не викривленим.

Молодої еспанки ніколи не оставляють самої, бо вона від дитинства зростає в такій атмосфері, що сама признає, що їй потрібна безупинна опіка й контроля. Пари наречених („новіос") ніколи не оставляють самих. Коли нема матері, тітки або бабусі, яка могла би їм товаришити, то наймають задля того за гроші від години жінку, яку молоді люди згірдливо звуть „карабіна". Обовязком „карабіни" є не оставити молодої пари ні на хвилиночку сам-на-сам. Зрештою еспанки загалом дуже вразливі на добру славу та самі оминають усе, що моглоб їх наразити на обмову тай так утруднило би їм вийти заміж. Щоби зазнайомитися з жінкою на вулиці, як це водиться в інших країнах, про те в Еспанії нема й мови. Еспанка, хочби їй подобався даний мужчина, не звертає на нього уваги. Еспанець знає це дуже добре, а всеж буде йти слідом за жінкою навіть і годинами цілими та вихвалювати її красу на всякі способи. Трапився такий випадок, що молода еспанка, коли вже ніяк не могла позбутися настирливого чоловіка, який снувався за нею крок за кроком наче тінь, звернулася по поміч до поліцая. Та поліцай з усмішкою дав красуні зрозуміти, що не бачить у цьому нічого злого, та вважає поведінку того настирливого прохожого зовсім зрозумілою, бо це справедливий поклін для її краси. Такі компліменти чоловіка для жінок звуть в Еспанії „піропо". Одна еспанка призналася, що „піропо", яке їй справило найбільшу приємність, було, як такий настирливий прохожий сказав їй: „Віве Еспаня!" Це був натяк на расовість її краси.

В Андалюзії ще донедавна був звичай, що „кабалеро" (юнак), коли хотів висловити, що вона очарувала його своєю красою, одним рухом скидав із плечей своєї пелерину („капа") і кидав її дівчині до ніг. Таку почесть випадало приняти і на доказ того перейти по пелерині.

У народньому розумінні ідеалом жіночої краси є „джітана", себто циганка. Головно на півдні Еспанії, в Андалюзії, живе багато циганів, а деякі міста мають окремі циганські дільниці, нпр. Тріяна в Севіллі. Із тієї дільниці походять найліпші тореадори (борці, що борються з биками). Родовиті еспанці з трудом можуть їм дорівняти щодо відваги та способу боротьби. У Ґранаді при вході до А л ь г а м б р и обступають туриста настирливі „джітани" та просять, щоб купив цвіти або дав собі ворожити з руки. З вигляду вони дуже мальовничі, в довгих яскравих с у к о н к а х із складками, або тренами. Дивляться визиваючо, на лиці смагляві, очі чорні іскряться, а при цьому жартують.

Одним із найбільших компліментів, що їх говорять принагідні адоратори еспанкам, це порівнання їх із циганкою: „Ту мадре ес уна джітана!" (Твоя мама була [хіба] циганкою!").

Навіть селянка кладе велику вагу до того, щоби гарно виглядати. Чорне волосся, що вилискується від оліїків, укладає в гладко вичесані звої. При святочних нагодах, як нпр. боротьба биків, два спіральні космики волосся кокетливо висуваються їй на лиця. Високий, різьблений гребінь і кілька цвітів, застромлених у волосся, доповнюють прибрання її голови.

Еспанки мають гарне й буйне волосся, тому нерадо закривають його капелюхом, а коли йдуть до церкви, причіпляють короткий чорний серпанок. Це звичай загально принятий і роблять так не лише селянки.

Та останніми часами стрічається щораз більше голов, пристрижених „а ля ґарсон", а також зафарбованих на ясно-соломково, що є дивним контрастом до смаглявої краски лиця.

ЧИ МОЖЕТЕ СОБІ ПОЗВОЛИТИ ПРОПУСТИТИ ТАКУ НАГОДУ?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Український Націоналістичний День у Ню Джерзі.

Кілька разів уже була згадка про „Український Націоналістичний День", що заходом ріжних національних товариств зі стейту Ню Джерзі відбудеться у Лінден 12 липня ц. р.

Це перший того роду пікнік. До певної міри він буде провіркою наших моральних сил і крім фізичного відпочинку має також бути джерелом нашого духового скріплення. На ньому відбудеться перегляд наших націоналістичних організованих одиниць; у ньому візьме численну участь наша молодь, будуть влаштовані ріжні спортові змагання, а притім усе те відбудеться серед української атмосфери. Ввесь дохід з того свята призначений на визвольну боротьбу.

Подібне свято підготовляється теж у Клівленді. Можна побажати, щоби подібні свята-пікніки влаштували всі інші стейти там, де в більшому числі живуть наші люди. Бо такі пікніки стануть новою, практичною формою, що в ній українське націоналістично настроєне громадянство буде спільно виявляти свої національні почування, буде набирати більшої організованости й краще моггиме боротися з іншими, ворожими нам струями, які в нинішню пору підіймаються під українські національні кличі, баламутять наш загал, стараються його вирвати зпід впливів рідного проводу і загнати до власного табору.

До таких свят-пікніків аранжери повинні совісно підготовлятися. З другого боку, наша українська суспільність повинна брати у них численну участь. Бо, як уже згадано вище, в них громадянство знайде не тільки розривку і фізичний спочинок, але теж моральне задоволення і духове скріплення.

Стефанія Галичин,
прес. реф. У. Н. Д.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЕМПБЕЛ. О. Сестр. Пр. Діви Марії ,від. 119, повідомляє всіх членниць, що піврічні збори відбудуться 28. червня, в годині 3-тій пополудни, в У. Н. Домі при 165 Ґордон вул. Кожда члениця обовязково має бути прявна на цих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Урядничкн відділу предложать свої справоздання за пів року. — Кат. Лисиґанич, предс.; Марія Сокіл, кас.; Марія Білан, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться 28. червня, в годині 12-тій вполудне, в гали церковній при Оклей і Райс вул. Обовязком усіх членів є на ці збори прийти. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Ті члени, що були суспендовані минулого місяця, як не зголосяться до уряду і не заплатять, будуть вичеркнені. Члени У. Н. Союза, приєднуйте нових членів до У. Н. Союза і Братства. — Микола Ґуль, предс.; Іван Дацьків, секр. 146,8-9

Діяльоґ.

— Тату, як виглядає та сторона місяця, що відвернена від землі?

— Не знаю. Питаєш такі речі, на які годі тобі відповісти. Коли я був такий, як ти, я не випитував стільки.

— Тому й тепер нічого не знаєш.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(38)

Щоб відвернути увагу від канібальських танків, які в уяві хлопців викликували неприємні можливості, Дік і Док звернулися до двох чорношкірих вязнів, товаришів їх недолі, й увійшли з одним з них, Булялею, в розмову. Другий маленький дикун, який, здавалося лежав без життя на підлозі, підперщись рукою, тепер пробудивсь і підійшов теж до хлопців.

Малий чорний називався Юкундо і хоч він сягав хлопцям ледви по рамена, то літами він уже був старим чоловіком. Судячи по його малих рухливих і хитрих очах, він був цікавіший від Булялі. В часі науки мови він втручував свої замітки, так, що через хвилю він сам став учителем. В той момент їх увагу прикували кроки якихсь людей.

Це була сторожа, яка принесла вязням їжу. Хоч хлопці були дуже зголоднілі, то вони не могли навіть дивитись на огидну, вонячу мішанину, що мала уявляти собою їх харч. Але Буляля і Юкундо не робили собі нічого ні з запаху ні з вигляту тої їжі. Вони присунулись до миски і почали голосно заїдати.

Сонце сховалось і настала темна ніч. Хлопці стулилися разом і вкінці втома перемогла страх та вони попали у твердий сон. Та їх сон скоро перервався: недалеко колиби, на дворі, роздався страшний рев льва, який, здавалося, потряс цілими нетрями, що аж посипалося листя з дерев. „Тепер утікати, значилоб лізти з дощу під ринву", завважив Дік.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Проф. М. Гайдак, Юніверзіти Фарм, Сейнт Пол, Мінн. — Ваші завваги цілком слушні. Як ми пишемо про корінні російські землі, тоді пишемо „Росія". Про українські землі пишемо „Україна під Советами". А коли пишемо про цілий комплекс країв, що опинилися під советською владою, та вживаємо назви „СССР" або „Совети". Ми теж нераз взивали, щоби писати вияснення до тих американських ґазет, які далі пишуть про Україну під Советами як „Росія", а як поміщуть мапу Советів, то зазначують цілу територію як „Росія", а в тім і територію України. Це правда, що Україна під Советами є на ділі російською кольонією, що Росія її визискує й давить там правдивий український рух. Та коли, не зважаючи на ті утиски, українство на Україні таки живе і зростає в силу, то це діється завдяки геройській поставі українських мас, для яких московський гніт став тепер великою школою національного освідомлення. І саме тому треба завдячувати, що існує назва „Україна" і під Советами та що там Україна представляє собою хоч формально — державу. Тому називати цілу територію Советів назвою „Росія" і так писати, значить, як Ви слушно підносите, нищити те, що здобули собі там ріжні народи своєю національною поставою, заставляючи червоних російських окупантів визнавати хоч формально українську, білоруську чи яку іншу державність.